

Archeologisch Erfgoed in de Noordzee

Ontwikkeling van een efficiënte evaluatiemethodologie
en voorstellen tot een duurzaam beheer in België

www.sea-arch.be

2013-2016

agentschap voor Innovatie
door Wetenschap en Technologie

onroerend
erfgoed

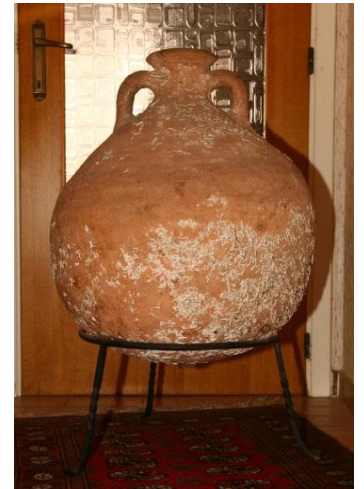
Marnix Pieters
Ine Demerre
Sven Van Haelst

Noordzee in de prehistorie

Laatste ijstijd (20.000 jaar geleden):
zeespiegel -120 m

Neanderthaler schedelfragment
Voor de kust van Zeeland
(40.000 jaar oud)

- **Financier:** Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie
- **Project partners (6)**
 - Renard Centre of Marine Geology – Universiteit Gent (Project coordinator)
 - Agentschap Onroerend Erfgoed
 - Maritiem Instituut - Universiteit Gent
 - Departement Geologie en Geofysica, Deltares (NL)
 - Departement Geografie - Universiteit Gent
 - Vlaams Instituut voor de Zee
- **Onderaannemers (2)**
 - Raymond Lemaire International Centre for Conservation (RLICC)
 - Innomar Technologie (D)

Belangrijkste doelstellingen van het project

1. Ontwikkeling van een **snelle + kwaliteitsvolle methodiek** voor inschatten van archeologisch potentieel van geaffecteerde gebieden

- Welke technieken leveren meest relevante informatie (offshore + intertidaal)
- Nadruk op data-integratie en visualisatie (ruimtelijke data infrastructuur SDI)
- Generische methodologie!

2. Voorbereiding van een **duidelijk beleid + wettelijke omkadering** met betrekking tot marien archeologisch erfgoed

- Duurzaam en transparant beheer van onderwatererfgoed
- Inkadering in ruimtelijke planning en geïntegreerd kustbeheer

3. **Onderwatererfgoed beter bekend maken** bij de verschillende belanghebbenden en het brede publiek

- Aanbevelingen voor 'best practice' en vondsten op zee
- Workshops, demo-sessies, brochures, media

WP3: Begeleiding en bewustwording (handleidingen & ontsluiting)

WP3.1 Begeleiding voor belanghebbenden: opstellen van protocollen: hoe omgaan met archeologisch erfgoed dat bij toeval wordt aangetroffen tijdens werkzaamheden.

WP3.2 Samenwerking met belanghebbenden

WP3.3 Participatie en bewustwording

WP3.4 Natrajecten mbt communicatie

Protocollen voor de melding van archeologische vondsten

2007

Ruimingswerken explosieven strand Oostende Oosteroever
door Braet/Bactec in opdracht van Afdeling Maritieme Toegang

AFDELING MARITIEME TOEGANG
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

2007

Ruimingswerken explosieven
strand Oostende Oosteroever

Vondst gietijzeren scheepskanon

2007

Ruimingswerken explosieven strand Oostende Oosteroever

Veiligstellen van de vondst

Veiligstellen van de vondst

Natte vondsten opnieuw onderdompelen in water
anders
uitdroging / contact met zuurstof=snelle corrosie / verval

Natte vondsten opnieuw onderdompelen in water
anders
uitdroging / contact met zuurstof=snelle corrosie / verval

Concretie= Zeer harde corrosielaag met zand, schelpen...

Verwijderen van concretie/corrosie + ontzouten & conserveren

Verwijderen van concretie/corrosie + ontzouten & conserveren

Concretie met afdruk
van
versiering en merktekens

Verwijderen van concretie/corrosie + ontzouten & conserveren

+

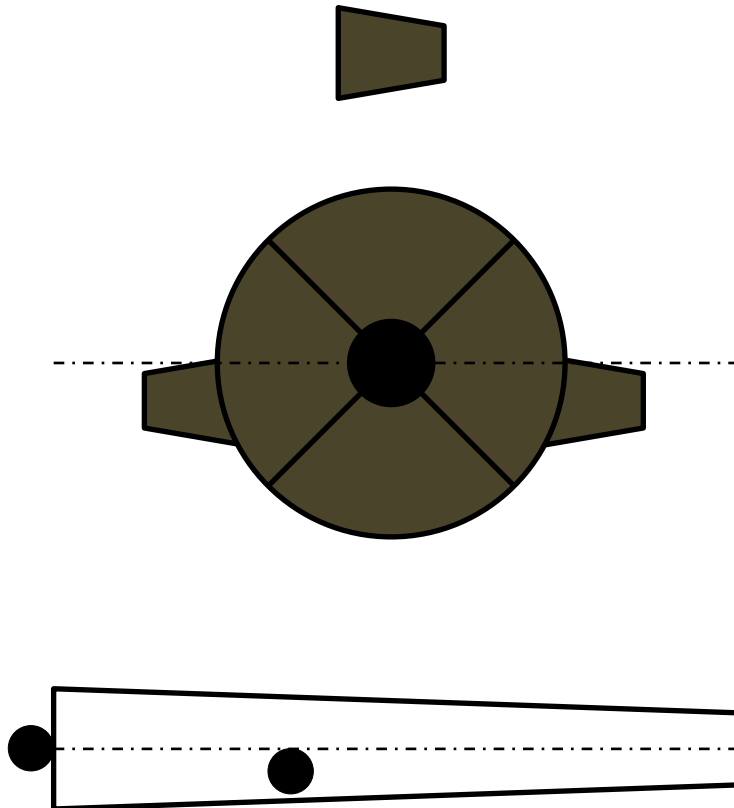
Onderzoek naar herkomst, datering,...

Vergelijken van stijlenmerken

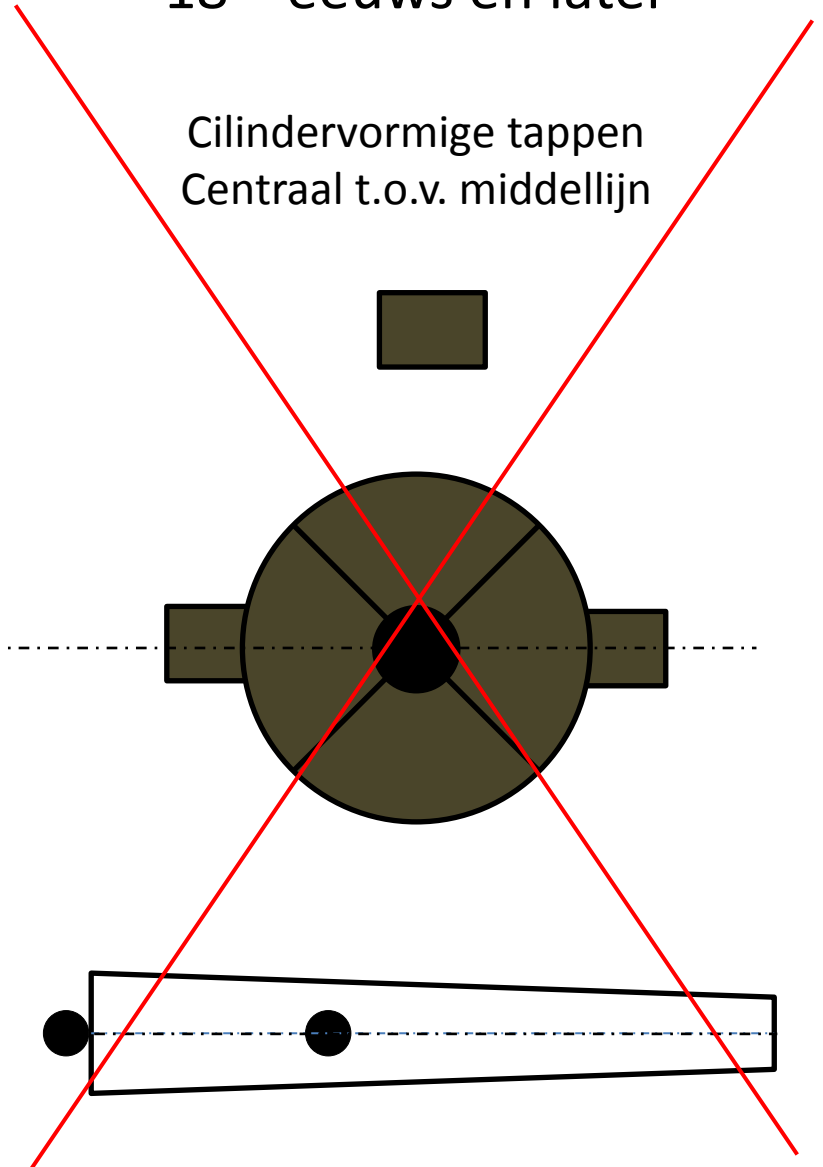
17de eeuw

Taps toelopende taps
iets onder de middellijn

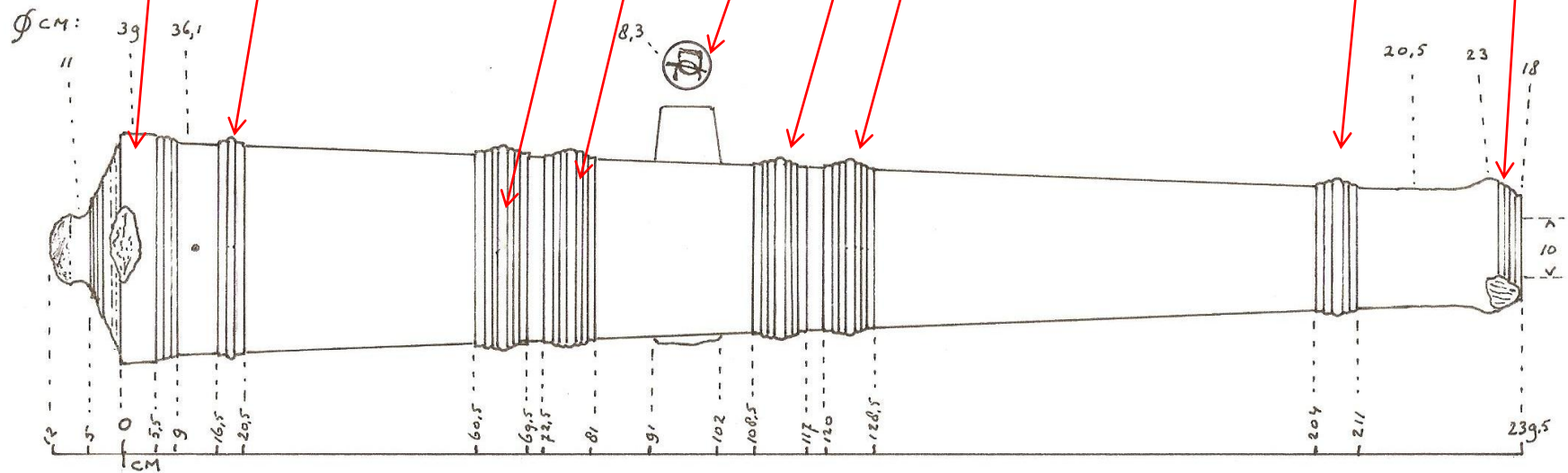

18de eeuw en later

Cilindervormige taps
Centraal t.o.v. middellijn

Vergelijken van stijlenmerken

IRON 6 pounder of 8 ft (Swedish)
from WRECK "PRINCESSAN Sofia ALBERTINA" ↓ 1781
SCALE 1:10, BY N. BRINCK

Zweeds kanon

Vergelijken van stijlkenmerken en merktekens

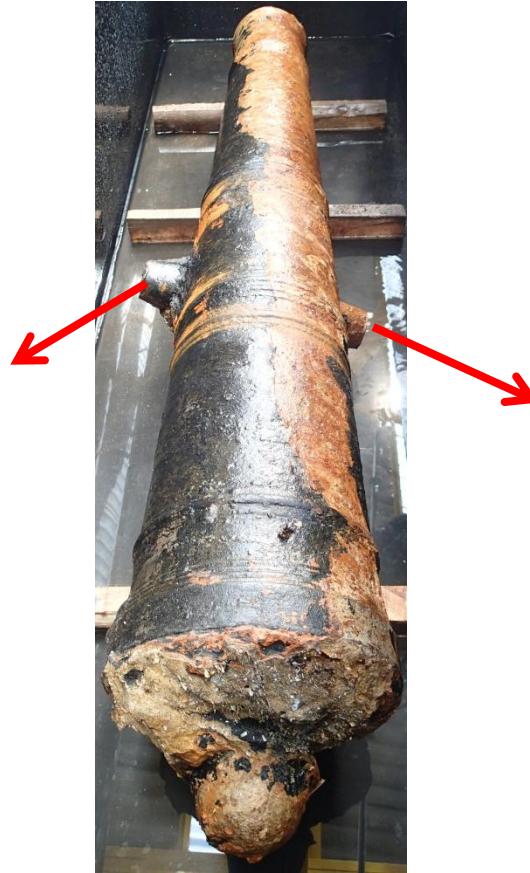
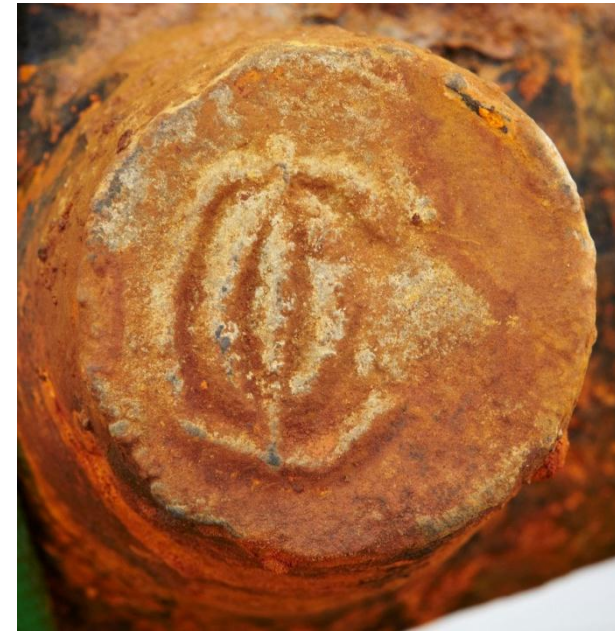
Merktekens op de tappen

...Swedish cannon had marks cast on the trunnion from the mid-17th century. These also consisted of a single, double or occasionally triple letters but certain Swedish furnaces also cast dates on the trunnion as well, in 4, 3 or 2 numbers. Normally the date is on the left. Again these marks are cast on the mould and stick out.

Links

Rechts

Datering ..45 =(1645 of ~~1745?~~)

Monogram v/d maker?

LDG Lodewijk (Louis) De Geer?

Loop vol concrete

Of

hol?

Loop was hol!

Prop werk

Henneppropje

8,37 cm

Kaliber (pond)

Diameter kogel

Binnendiameter loop

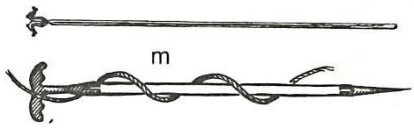
Gewicht kogel

4

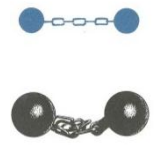
7.60 cm

8.37 cm

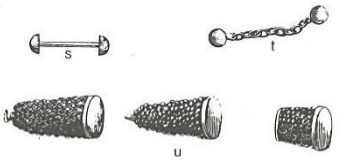
ca. 1.81339 kg

Lontstok

a

- Kanonskogels
- Kettingkogels
- Schalmkogels
- Staf- of boutkogels
- Kartetsen
- /druiven/schrootbus

b

c

Kruithoorn

Ruimnaald

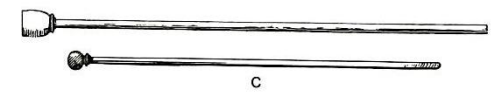
Aanzetter

Kardoes met buskruit

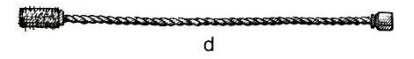

Proppen werk

Laadgereedschap

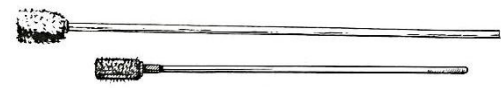
c

d

e

f

g

h

Hennepropje

Prop werk

Tompion

Tompion + prop werk

prop werk

Voorlopig besluit kanon

Hoogstwaarschijnlijk

Herkomst	Zweden (Finspång?)
Datering	1645
Kaliber	4 ponder
Maker	Wapenhandelaar Louis de Geer (1587-1650) ? Geboren te Luik in 1587 Waals-Nederlandse geschutgieter in Zweden.

Louis de Geer was de grote kanonnenproducent voor de protestantse zaak in Duitsland, maar ook voor de Nederlandse Admiraliteit, de VOC en de WIC. Hij introduceerde de Waalse hoogoven in Zweden en bouwde in dat land het eerste grootschalige bedrijvencomplex op.

[http://nl.wikipedia.org/wiki/Louis_de_Geer_\(ondernemer\)](http://nl.wikipedia.org/wiki/Louis_de_Geer_(ondernemer))

<http://www.loodjes.nl/Louis%20De%20Geer.html>

<http://www.historischnieuwsblad.nl/nl/artikel/6949/wapenhandelaar-louis-de-geer-1587-1650.html>

Einde

Vragen, opmerkingen?

www.sea-arch.be

onroerend
erfgoed

Marnix Pieters

marnix.pieters@rwo.vlaanderen.be

Ine Demerre

ine.demerre@rwo.vlaanderen.be

Sven Van Haelst

sven.vanhaelst@rwo.vlaanderen.be